

ANDREAS MAIER

Andreas Maier se je rodil leta 1967 v Bad Nauheimu. Študiral je v Frankfurtu na Majni, trenutno pa živi in dela v Bad Nauheimu in Brixnu, na Južnem Tirolskem. Pozornost je zbudil že s svojim prvim resnejšim literarnim nastopom, na tekmovanju za nagrado Ingeborg Bachmann v Celovcu, ki je tradicionalna odskočna deska za mlade, še neuveljavljene avtorje in avtorice. Tam je leta 2000 za zgodbo *Diagnosestunde* dobil nagrado Ernsta Willnerja. Istega leta je za svoj literarni prvenec, roman *Wäldchestag*, dobil še dve pomembni nagradi (nagrado sklada Jürgena Ponto in nagrado *aspekte*). Tako se je uveljavil "kot eden najzanimivejših glasov mlade nemške književnosti" in si zagotovil pomembno mesto znotraj, kljub mladosti, presenetljivo uveljavljene mlade nemške pisateljske generacije, rojene v poznih šestdesetih oziroma zgodnjih sedemdesetih. *Klausen* (2002) je njegov drugi roman in prav tako kot prvi v marsikateri karakteristiki svojega sloga poklon velikemu enfant terriblu avstrijske literature Thomasu Bernhardu.

Andreas Maier

Klausen

Krčmar spodnje gostilne v Feldthurnsu ne bi mogel pozneje nikomur več s popolno gotovostjo reči, ali je bil njegov gost Josef Gasser ali ne. Pripovedoval je, da si je ta mladi mož naročil kisko telečjo glavo in četrtinko rdečega, on, spodnji krčmar, si je to zapomnil zato, ker je gost popil le kozarec vina, telečje glave pa se ni niti dotaknil, temveč je le preiskujoče strmел vanjo, zelo vpadljivo in čudno, tako da je on, krčmar, vprašal, ali je s telečjo glavo kaj narobe. Mož pa se sploh ni oziral na njegovo vprašanje, temveč je naročil žganje in začel sam spraševati po povsem različnih stvareh. Pri tem je bil, po krčmarjevih besedah, po eni strani dobre volje, po drugi strani pa je kazal nenavadno zanimanje. Spodnji krčmar je pripovedoval, da je član feldthurnškega kulturnega društva, da je njegov predsednik, da je grad Veltturns edinstvena znamenitost, da imajo v Feldthurnsu poleg tega še bazen in da je vse to pripovedoval samo zato, ker se je gost ob poslušanju vedno bolj navduševal. Enkrat ga je gost vprašal, in sicer tudi tokrat brez vsakega razvidnega povoda, ali je on, krčmar, katoličan. Krčmar je rekel, ja, seveda je katoličan, vsi tukaj gori so katoličani, on, gost, je verjetno prav tako katoličan, saj je očitno tudi on iz

doline Eisacktal, kar je mladega moža spravilo naravnost v navdušenje. Celo na kratko je zaploskal. Tako sta se pogovarjala nekaj časa, nato sta vstopila dva turista, nemški zakonski par. Gostu se je pomračil obraz. Turista sta naročila slanino in vino, začela pripovedovati o svojem dopustniškem potepanju, hvalila deželo Južno Tirolsko in na mizo položila turistični vodič. Takoj sta se zapletla v pogovor s krčmarjem, ki je služil samo temu, da bi pokazala, kako izkušena sta in kako intimno poznata deželo. In prav o Vinschgauu sta se odločila pripovedovati silno podrobno. Krčmar pa Vinschgaua sploh ni poznal. *Mar ne poznate Vinschgaua?* sta nemška turista osuplo spraševala. Krčmar je rekel, da je iz Eisacktala in ne iz Vinschgaua. Turista sta začela nato krčmarju razlagati o Vinschgauu in lepotah cele Južne Tirolske. Omenjeni gost je nekaj časa molčal, sedel tam in strmel v mizno ploščo, obraz pa se mu je vedno bolj mračil. Nato pa je nenadoma začel sam govoriti, nedvomno zelo čudne stvari. Med govorjenjem ga je spet zgrabilo to nenavadno navdušenje ... Rekel je, da ima dežela zdravo mentaliteto, predvsem kar zadeva *komunalne ukrepe*, da ni tako uničena od vlade ali okoljevarstvenih ukrepov kot na primer Nemčija ali Avstrija, na Južnem Tirolskem se da vsaj še graditi, kajti tako je to: svet je namenjen ljudem, zato ga je torej treba opremiti z infrastrukturo. On da je inženir. Gori na Latzfonskem križu dela. Ah tako, na Latzfonskem križu, je rekel turist, s poznavalskim izrazom na obrazu, čeprav Latzfonskega križa očitno sploh ni poznal. Krčmar je osuplo pogledal gosta, kajti tam gori na Latzfonskem križu seveda sploh niso ničesar gradili, tam so bili zgolj travniki in križ na vrhu hriba ... Turist je bil mnenja, da je lepota Južne Tirolske vsekakor tudi njen kapital, tega kapitala ne bi smeli uničevati, dvakrat na leto se pripeljeta z avtom sem dol iz Münstra, in vsakič, ko sta tukaj, zadihata s polnimi pljuči, Južna Tirolska je kot njuna druga domovina. Pokrajino je treba zavarovati. Turistova soproga je pripomnila: zgraditi, toda zavarovati! Točno, je rekel mož. Vse s pravo mero. Pokrajino je treba opremiti z infrastrukturo, ampak treba jo je tudi zavarovati. Če bodo zgradili preveč industrije, bodo turisti nehali prihajati. Kaj pa gradijo tam gori na tem križu? Mladi gost: električno napravo gradijo. On da je inženir na električni napravi na Latzfonskem križu. (Krčmar je čez tri tedne novinarju Eisacktalskih novic pripovedoval, da je nenavadni gost rekel natanko to, dobesedno, "inženir na električni napravi na Latzfonskem križu".) Brez elektrike, je rekel turist, seveda ne gre. Žena: kaj bi bil svet brez elektrike. Nepredstavljivo, Klaus, da ne bi imeli elektrike! Tako je pogovor še nekaj časa tekkel sem in tja in spodnjemu krčmarju je postalo jasno, da je domnevni inženir take absurdnosti kvasil samo zato, da bi turista pripravil do tega, da bi se s svojimi izjavami kar se da osmešila in razkrinkala. Vse skupaj se je končalo tako, da je domnevni inženir turista potem še skorajda prisilil, da sta jedla telečjo glavo, telečjo glavo je hvalil kot posebno hišno specialiteto, tukaj naj bi prav vsakdo jedel telečjo glavo, če človek ni jedel telečje glave, ne more reči, da je bil v Feldthurnsu, v gostilni Pri spodnjem krčmarju *intakonaprej*. Ob vsem tem pa mladega moža

še nikoli niso videli v gostilni Pri spodnjem krčmarju, pravzaprav niti v Feldthurnsu, in torej telečje glave iz kuhinje Spodnjega krčmarja sploh ni mogel poznati. Zakonski par je k slanini zdaj dejansko naročil dve porciji telečje glave na kisel način. Krčmar na vse to ni rekel nič. Medtem ko je domnevni Gasser še vedno sedel pred svojim krožnikom in se ga ni niti dotaknil, sta Nemca pospravila telečjo glavo, nenavadna situacija. Potem je po besedah spodnjega krčmarja mladi gost odšel iz Eisacktala ... Mati spodnjega krčmarja je pozneje vztrajala pri tem, da je bil ta gost zagotovo Josef Gasser, tri tedne pozneje naj bi ga takoj prepoznala na slikah v Eisacktalskih novicah in televizijskem dnevniku, in že takrat, ko se je pojavil v gostilni Pri spodnjem krčmarju, je imela čuden občutek. Z njim naj že od vsega začetka nekaj ne bi bilo v redu. Seveda je vse to razkrila šele, ko se je nesreča že zgodila. In če jo je kdo vprašal, zakaj ni, če je res vse tako natanko vedela, o tem spregovorila že veliko prej, potem je preprosto trdila, da je že na začetku povedala vse, vendar je nihče ni poslušal. Dvakrat ali trikrat so jo odpeljali na policijo v Bocnu, da bi tam dala izjavo za zapisnik, veliko Feldthurnčanov se je nekaj časa zbiralo okrog nje, da bi zvedeli to ali ono o Gasserju (ali dotični osebi), trdila je celo, da je že kmalu po tistem pripetljaju v gostilni Pri spodnjem krčmarju, pripela prošnjo na oltar Marije Pomočnice v Svetem Lovrencu, da bi ji ta pomagala odvrniti bližajočo se usodo. Drugi pa so, nasprotno, trdili, da je mati spodnjega krčmarja to prošnjo tako ali tako pripela šele nekaj dni preden je začela govoriti o njej, torej šele po celotnem dogodku, z napačnim in antedatiranim datumom, in naj bi vsebovala informacije, ki jih je čisto preprosto pozneje pobrala iz časopisov. Mati spodnjega krčmarja je pozneje stalno pripovedovala nekakšne zgodbe o Gasserju, o njegovem poreklu, njegovi družini, o njegovi naravi in njegovi zgodovini, čeprav ni Gasserja pred tem nikoli v svojem življenju niti videla. Vse je izviralo zgolj iz časopisa in televizije. Gasserjev domnevni nastop v gostilni Pri spodnjem krčmarju je temu primerno predstavila predvsem drugače kot njen sin. Gasser naj bi, tako ona, zahrbtno prigovarjal njenemu sinu in ga skušal pridobiti za svoje *podvige* (kot je to ona imenovala), tako da je najprej raziskal njegov položaj in si skušal ustvariti celostno sliko o njem. Poleg tega naj bi mu postavljaj podrobna vprašanja o lokalnih razmerah, in se, da bi ga preslepil, izdajal za inženirja. Medtem pa naj bi z velikim tekom pospravil porcijo telečje glave. Nato sta se na srečo pojavila še dva druga gosta, zakonski par iz Münstra, in to naj bi njenega sina obvarovalo pred najhujšim, kajti Gasser je takoj opustil svoje podvige in je šel ... Hči spodnjega krčmarja, Julija, pa je rekla, da gost zagotovo ni bil Josef Gasser, da mu oziroma objavljenim fotografijam ni bil niti podoben. Ali je tisti nenavadni in sumljivi gost pojedel svojo porcijo telečje glave ali ne, tega kmalu nihče več ne bi mogel reči, in to vprašanje, o katerem se je nekaj časa veliko razpravljalo in so ga izčrpno obravnavali tudi v lokalnem delu Eisacktalskih novic, se je iz neznanih razlogov zdelo zelo pomembno, pozneje pa so mu celo pripisali politični pomen. Ti dogodki so bili pozneje dodatno prikazani oziroma

napihnjeni kot nekakšna predigra za glavno dejanje v Klausnu. Mogoče, so govorili nekateri, je šel Gasser tam gori na sprehod, stopil je v omenjeno gostilno in se razburil nad turisti; ampak mogoče, so govorili drugi, si je spodnji krčmar preprosto vse skupaj izmislil, da bi se važil ... Nekateri si poleg tega niso mogli predstavljati, kar se je marsikje govorilo, namreč da naj bi bil Auer tam gori v Feldthurnsu, kajti Auer je vse do svoje nenadne smrti Klausen le še redko zapustil, ko pa je pretrgal stike z ljudmi iz Ploderburga, Klausna sploh ni več zapuščal. Sicer je bilo splošno znano, da sta se Auer in Gasser v neki klausenski gostilni nekoč dejansko izdajala za *inženirja iz Latzfonškega križa*, in sicer pred neko starejšo nemško skupino turistov, ki sta ji več ur pripovedovala same laži, toda ker je bilo vse to v časopisu, je marsikdo domneval, da je spodnji krčmar zamešal, kaj je doživel in kaj prebral, in, kot tudi vsi drugi, docela pomešal, kaj je bilo prej in kaj pozneje, in napletel iz tega nerazvozljiv klobčič. Redki so končno celo mislili, da ni bila celotna predigra v Feldthurnsu nič drugega kot izmišljena, zgolj seštevček motivov, ki so lebdeli v prostoru. Mnenja o Gasserju in njegovem izvoru so se takrat zelo razhajala. O njem se je veliko govorilo, in pozneje se je govorilo še veliko več, in mnenja o njem in njegovi družini so se pri tem stopnjevala do ekstremov. Gasser je bil sin klausenskega čevljarja, ki že skoraj dve desetletji ni več opravljal svoje obrti, temveč je le še prodajal čevlje. Samo v odročnem kotu je še imel majhno delovno mizo, tam je sem in tja še zalepil kakšen podplat ali vstavil gumo v usnjene pete. Gasserjev oče je bil tih, močno škilast mož, ki je iz dneva v dan posedal v svoji trgovinici, iz enega samega prostora, opoldne je zaprl vrata, se s kolesom odpeljal tistih devetsto metrov do svojega stanovanja, pojedel, se ulegel na kavč, se proti tretji uri znova odpeljal do trgovine, zaklenil kolo, znova odklenil vrata, in potem do šestih ali pol sedmih posedal tam, usoda, ki jo je delil z vsemi frizerji in trafikanti in drugimi samostojnimi v Klausnu, ki so prav tako posedali po svojih poslovalnicah. Doma, ko je bil z družino v sobi, stari Gasser skorajda ni spregovoril; vse poskuse pogovora je tam večinoma zatrl v kali z glasovi, kot sta *ah* in *oj*, kajti vse drugo je bilo zanj prenaporno, preveč bi zahtevalo od njega. Toda ko je sedel v svoji trgovini s čevlji, se je zelo razveselil, če je prišel k njemu eden njegovih samostojnih sosedov z modrim predpasnikom in sta za trenutek skupaj odšla v bližnji bar na kozarec rdečega. Neobstoječi pogovori, ki sta jih nato imela ob šanku, ta mrmljajoča izmenjava nekakšnih zvokov, to je bilo to, kar mu je dajalo dober občutek. Ali pa je stari Gasser sam odšel k enemu svojih sosedov, frizerju ali trafikantu, si ob tej priliki tudi on zavezal okrog pasu moder predpasnik, in nato on predlagal, da bi šla v bar. Josefa Gasserja je to očetovo življenje že od vsega začetka spravljalo ob živce. Ko je kot otrok kakšni dve uri posedal v delavnici svojega očeta in mu pri čemer že bodi pomagal, je moral takoj za tem steči ven in zdirjati na bližnji hrib. Pozneje, kot učenec, naj bi iz neznanih razlogov razvil nekatere teorije o kapitalizmu in se hkrati začel zelo zanimati za *italijansko gospodarstvo*. To so Klausenčani pripovedovali po dogodkih. Predvsem njegovi nekdanji sošolci in

učitelji so nenadoma stalno govorili o tem in pri tem uporabljali tako splošne fraze kot: Gasserjev sin je prej vedno veliko govoril o italijanskem gospodarstvu, že pred maturo; ali: Gasser se je vedno zelo zanimal za vse, kar je bilo povezano z italijanskim gospodarstvom; ali: Gasser je na državo vedno gledal z ekonomskega vidika in na nobeno področje se ni spoznal bolje kot na italijansko gospodarstvo. Drugi so govorili, da sploh nima pojma o ekonomiji, temveč samo zato nekaj govoriči o oblikah gospodarstva, ker hoče, kot je bilo tedaj v modi, sam sebe prikazati kot komunista, in uporablja zato besedi *italijansko gospodarstvo* samo kot ideološko bojno frazo, v bistvu pa naj bi šlo zgolj za povsem prazno besedno lupino, ker so pač taki učenci vedno govorili povsem prazne besedne lupine. Kot učenec je veljal Gasser za uporniškega in pozneje si je skušal nekaj časa sam raztolmačiti svoje tedanje uporništvo, tako da je na primer bral knjige določenih razvojnih psihologov. Zatem je nekaj časa kot papiga ponavljal splošne teorije (med drugim Eriksonove teorije o življenjskem ciklu) in na primer veliko govoril o *posploševanjih* in o tem, kako mlad človek, ki še ne razume svojega jezika, s takšnimi posploševanji razvije občutek vsemogočnosti, ki posledično vodi v uporništvo, ko pa so starejši ljudje, ki jim s temi teorijami ni hotel dati miru, seveda vedeli, da se za temi izjavami ne skriva nič drugega kot zgolj slovnična, torej formalna možnost nečesa dejansko neizkušenega in ne resnično doživetega – vse to je nekaj časa ponavljal kot papiga, nato je te knjige znova zabil stran, in se zgražal nad svojimi lastnimi teorijami, v katerih je nenadoma videl popolno onesnaženje samega sebe. Po šoli, ki jo je končal že pri sedemnajstih, je odšel stran in je študiral in se več let ni prikazal v Klausnu. Najprej je študiral v Innsbrucku in pozneje v Berlinu. V Berlinu je skoraj popolnoma izgubil svoje narečje, ko se je vrnil, je bilo pri njem dejansko le še komajda zaznati kakršen koli naglas. Novinarji so trdili, da Gasser nikoli ni veliko govoril o svojem berlinskem času, več se je dalo zvedeti od Sonje Maretsch, ki je nekaj časa nekje v Neuköllnu stanovala pri njemu. Gasser naj bi se nekaj časa zadrževal v krogih nekakšnih levih ali radikalno levih skupin in se udeležil več prireditev, ki so jih vse skupaj organizirali zelo mladi ljudje. Pozneje je to baje vedno imenoval *eksperiment* in se o vsem, kar je bilo povezano s tem, izražal zelo skrivnostno. Kmalu, tako se je govorilo, se mu je začelo gnusiti kmečko vsiljevanje teh ljudi ali določenih delov teh skupin, ki so vedno govorili o pomembnosti sociale, o pravični družbi *intakonaprej*. Gasser naj bi namreč v tistem času s svojim ukvarjanjem s pojmi prišel tako daleč, da si pod poimenovanjem *pravična družba* ni mogel predstavljati prav ničesar več. Take pojme je, kot se je govorilo, vedno bolj imel za popolnoma jezikovno izmišljajo. Enkrat je baje rekel: politiki iščejo težave, proti katerim se lahko nato borijo, samo zato, ker iščejo volivce, in volivca se da najbolje nagovoriti prek težave, ki jo ima ali za katero misli, da jo ima (ali pa ga je politik prepričal, da jo ima), vse to je odvraten proces, ki med ljudmi ni povzročil nič drugega kot vse večje zlaganosti ... To in ono so si skušali Klausenčani vseh družbenih slojev pojasniti s svojimi domnevami o Gasserju ...

Gasser je ta čas študiral filozofijo, sociologijo in se skušal naučiti kitajščino. Nekaj časa je imel tudi ure igranja. Ko se je vrnil v Eisacktal, se ni odpravil nazaj v hišo svojih staršev, temveč je iz razlogov, ki jih večina ni mogla razumeti, najprej najel sobo v majhnem kraju Sveti Leonard nad Brixnom, torej petnajst kilometrov od Klausna. Bil je pomočnik v nekem žagarstvu v sosednjem Karnolu, sem in tja je gnal živino na pašo, razmetaval gnoj po pobočjih in vedno znova hodil po gozdu navkreber v smeri Plos, od kod je gledal proti Klausnu, ki je zelo majhen in povsem tih ležal spodaj v dolini. Avtoceste se tam zgoraj ni niti najmanj slišalo, tam gori so bili predvsem celi kupi timijana, kosmatinca in številni kraljički. Gasser je sedel na robu ceste in ko je mimo njega pripeljal kakšen offenbaški BMW ali münchenski mercedes ali skupina nemških motoristov, je gledal za njimi z nenavadnim izrazom na obrazu in ob tem nekaj žvečil v kotičkih ust. Nekateri so ga tako videli tam gori. Sem in tja je obiskal Auerja v Klausnu, pa tudi Auer je bil nekoč za nekaj dni v Svetem Leonardu. Pri svojih starših pa se je Gasser sploh pojavil šele čez nekaj tednov. Sveti Leonard je zapustil tako nenadoma, kot se je bil v njem pojavil, in se preselil v gornji del Klausna. Na vprašanja, s čim se je v Eisacktalu v teh tednih pravzaprav ukvarjal, ne bi mogel nihče odgovoriti. Nekaj časa se je govorilo, da je v Nemčiji postal učitelj ali socialni delavec. Od kod so izvirele te govorice, ni vedel nihče. Gasser ni imel niti drugega državnega izpita niti diplome za kakršno koli socialno dejavnost, te si večina zanj ne bi mogla niti predstavljati. Čez nekaj časa se je izkazalo, da pravzaprav ne počne ničesar. Nekaj časa je delal v gostišču v Villandersu, potem je pomagal nekemu kmetu v Villandersu zgraditi skedenj, toda vse to so bile le kratkoročne zaposlitve, nič takega, kar bi lahko za Klausenčane veljalo za dostojno služenje kruha. Če bi hoteli najti izraz, kakšen se je Gasser v tem času zdel Klausenčanom: kot marljiv nebodigatreba. Govorilo se je še, da je takrat deloval zelo vzvišeno, ljudi je zapletal v pogovore, ki jih nihče ni maral, pri svojih sogovornikih je analiziral razloge ravnanja za vse in vsakogar in jih tako razkrinkaval. Človeku je znal, so govorili, celo pokvariti veselje do jedi, pred katero je sedel, to so pripovedovali in imeli v mislih še posebej telečjo glavo, ki jo je baje pustil nedotaknjeno v gostilni. Pri spodnjem krčmarju, kajti, kot rečeno, so v tem, da je ostala nedotaknjena, nekateri takoj videli nekaj političnega in celo radikalnega. Po neki čudni logiki si je Gasser nato dejansko našel tako imenovano redno delo, in sicer v nekem turističnem društvu. Mnogi so zatrjevali, da je vsebovala ta zaposlitev v turističnem društvu za Gasserja že od vsega začetka subverzivno komponento, še posebej, ker so pozneje trdili tudi, da so postajali pogovori, ki jih je imel po gostilnah, zdaj vedno bolj politični in tudi agresivnejši. Toda kot rečeno, vtis, ki ga je Gasser zapustil v Klausnu, so ljudje po dogodkih v svojem govorjenju radikalizirali iz dneva v dan. In to, kar so Klausenčani mislili s *subverzivno komponento*, to je bilo lahko zelo pomembno. Celemu kupu Klausenčanov pa je Gasser glede na to, kakšen je bil, pustil povsem običajen vtis, sicer se jim je zdel nekoliko bolj živčen in tih kot

ponavadi, skorajda molčeč, nikakor pa ne agresiven. Tako je bilo vse, kar je bilo izrečeno, kmalu obrnjeno v lastno nasprotje, in to skoraj kot bi bilo tako zakonsko predpisano. Približno v tistih dneh, ko naj bi bil Gasser v Feldthurnsu in ko naj bi stara krčmarica obesila svoj slavni listek v Svetem Lovrencu, je Gasser naklonil svoji materi enega svojih čudnih obiskov. Pozneje se je pridružila še njegova sestra, Katharina Gasser, in ker je bilo ozračje zelo napeto, so se nabrale vse mogoče stvari, ki lahko povzročijo prepir. Gasser je bil razdražen že pred Katjinim prihodom. Mati je sedela na stolu, na katerem je zadnje čase vedno sedela, na še posebej propadlem in starem stolu, na katerega je bila zadnje čase zaradi neznanih razlogov povsem nora. Sedežne blazine na stolu skorajda ni bilo več, bil je najbolj propadel stol v vsem stanovanju, toda ona je sedela na njem, kot bi hotela s tem opozoriti na kdo ve kaj, na nekaj povsem določenega, o tem je bil Gasser prepričan. On je sedel na kavču. Vedno znova se je oziral naokoli, skorajda prisiljeno, kajti bil je zelo živčen, čeprav se tega ni zavedal. Zaradi ozkega prostora se je počutil utesnjeno in prav vsak predmet v njem mu je bil še predobro znan. Nasploh je bilo tukaj vse veliko preveč povezano z njim. Če je Gasser denimo opazoval luč svojih staršev, brezoblično svetilko s senčnikom, ki je že petindvajset let stala na majhni mizici zraven kavča, se je počutil, kot bi ga nekdo s kladivom po glavi, in sicer vedno, ko je pogledal proti njej. Najraje bi skočil pokonci in stekel ven, toda preprosto obsedel je tam in pil čaj s svojo materjo. Pozneje je pil rdeče vino, najprej en kozarec, potem še enega in končno še enega, čeprav ni tega dne skoraj ničesar pojedel (popolnoma je pozabil). Medtem je mati vedno znova vzela v roke eno od revij, ki so ležale na mizi, in jo prelistala. To je Gasserja še posebej mučilo. Naenkrat je skočil pokonci, začel tekati po sobi sem in tja in ji zaklical, naj že neha listati po teh revijah, to ga spravlja ob pamet, kaj je vendar tako zanimivega v njih? Vzel ji je revijo iz rok. Na naslovnici je bila monaška princesa. Mati ga je osuplo pogledala. On: popolnoma nič se je ne tiče, kaj dela monaška princesa! Če smo natančni, se to ne tiče pravzaprav nikogar! Gasser je skorajda kričal. Vse te revije bi morali prepovedati, nizkotne so, tako nizkotne so, kot sicer nič drugega na svetu, apelirajo na najgnusnejše strani v človeku, toda ne razumejo jih, človeka, ne, ne razumejo. Mati je zmedeno gledala Gasserja. Toda jaz rada berem te revije, je rekla. Že nekaj časa si vedno znova kakšno kupim. Kaj je to takšnega? Saj so vendar samo revije. Gasser: ne, niso vendar samo revije. Nobenega *vendar samo* ni. Nič ni *vendar samo*, in še posebno ne te revije. Ona: sploh ne vem, kaj imaš nenadoma proti tem revijam. Tudi tvoj prijatelj Paolucci dela pri podobni reviji, pa nimaš prav nič proti temu. Gasser: Paolucci dela pri politični reviji, to je nekaj drugega, poleg tega pa sploh ni njegov prijatelj. Nič nima opraviti z njim. Ona: kaj naj to pomeni, da nima nič opraviti z njim? Ta Georg Paolucci je tako prijazen fant in tako ustrezljiv. Pred kratkim ji je šel celo v trgovino. Prav on ji je kupil to revijo. Ti že ne hodiš v trgovino zame. Gasser je obstal. Zakaj je šel vendar Paolucci zate v trgovino? Saj ga vendar sploh ne pozna. Ona: pred

kratkim je bil tukaj in te je zaradi nečesa iskal, povedal mi je tudi, da sta se zadnje čase večkrat srečala v *Kleti* in potem mi je ponudil svojo pomoč. Saj imam vendar take težave s temi nogami. On: kaj vendar hoče od mene? In zakaj me je iskal tukaj? Saj vendar sploh ne stanujem pri vama, in on to ve. Mogoče je hotel h Kati ... ja, to bi bilo seveda mogoče, hotel je h Kati. Sicer pa ima prav. Nobene razlike ni med njenimi revijami in Paoluccijevim časopisom. To je vse eno in isto. Človeka poneumlja. Človek takoj vse pozabi, predvsem pa resnico, to je zakon sveta. Ona: sploh ne razume, o čem govori. O kakšnem zakonu vendar govori? Ah, vedno manj ga razume. Tako tuj ji je postal. Gasser je zavil z očmi. Ona: tudi zato rada bere revije, ker zdaj v njih vedno znova najde kaj o Kati. On: To bi si lahko mislil. Toda, ali mi lahko pojasniš, zakaj vendar bereš ta poročila o Kati? Saj so vendar vse skupaj same neumnosti, kaj pišejo. Ona: zakaj bere ta poročila? Saj gre vendar za njeno hčer. Rada bi zvedela, kaj pišejo o njeni hčeri, do tega ima vso pravico. On: to nima nič opraviti s pravico. Kaj ima vendar to s *pravico*? Toda, kako bi lahko to razumela? ... Tako, torej te osrečuje, če bereš te članke o svoji hčerki! Toda tile članki nimajo s tvojo hčerko vendar nič skupnega, kajti vsi delujejo po enakem principu, Kati jim služi samo za ilustracijo teh idej, kaj res ne razumeš tega? Vedno ene in iste ideje. Nič nimajo opraviti s Kati. Vse to je izmenljivo. Vse je izmenljivo, toda ti tega ne razumeš. Ona: ne razume tega, res je. Razume samo eno: v zadnjem času ji hoče vedno vse uničiti. Vse, kar jo veseli, ji uniči. Pri vsem tem je razvil prav posebno sposobnost, namreč, da ji vse skupaj pokvari. Toda ne more si dovoliti, da bi se mučila z vsem tem. Takrat je Gasser znova zavil z očmi. Čez nekaj časa: veliko jih zdaj celo zbira te članke o Kati; si mar vedel, da ima Anton Kerschbaumer, tukaj, iz gornjega dela mesta, vse članke o njej? Kjer koli se pojavi njena slika, jo izreže. Kati se slika ob Kaldarskem jezeru, saj veš, ta slika z brisačo, ta je bila v eni teh revij, kako se ji že reče, ... pač neki taki časopis ... In Kerschbaumer jo izreže. Celoziglo si jo je pritrdil nad umivalnik, Kati v brisači, na lastne oči sem videla. Daj vendar pogledaj že enkrat s te strani! Mar res ne vidiš, o čem govoriva? Ona: ne ve ... saj so vendar samo članki. Kati je luštna punca. Uspešna je. To je vendar lepo. Gasserja je ob tem skoraj zagrabil bes. Spravljalo ga je v blaznost, če je njegova mati uporabljala stavek, *to je vendar lepo* ali *to je vendar povsem naravno* ali *to je vendar povsem normalno*. Opustil je poskuse, da bi ji pojasnil, da ti stavki ne pomenijo prav nič, da prav ničesar ne izražajo. Gasser je menil, da besed *lepo*, *naravno* in *normalno* nikoli ne bi smeli dati ljudem v roke, kajti s tem ljudje potem utemeljujejo vse mogoče, še najhujše nesmisle so utemeljevali z besedami, *to je vendar lepo*. Gasser se je ugriznil v ustnice. Njegova mati: tudi ti boš nekoč nekaj dosegel, trdno sem prepričana v to. Kaj naj bi vendar dosegel, jo je Gasser zdaj popolnoma zaprepadeno vprašal. Ona: seveda boš nekaj dosegel. Tako si še mlad, tako si pameten, nekaj te še čaka, vem to! Kati je postala igralka, tega ji ne smeš zavidati, kajti vsak postane tisto, za kar je sposoben, in ti si pač sposoben za druge stvari. Gasser je pogledal mater.

Nenadoma se mu je zdela vedno bolj čudna. Kaj vendar misliš s tem, je vprašal? Saj vendar ne zavidam Kati, kaj ti vendar pade na misel? In kaj naj bi bile te sposobnosti, ki jih domnevno imam? Ona: no, ja, ... te sposobnosti ... nekaj, kar te pač zanima. Prej si na primer vedno tako lepo risal. Toliko tvojih slik še imam. Risal si jelke in ladje, jadrnice. On: saj se ti vendar blede. Ona: naj nikar ne govori tako s svojo materjo! Njegovi materi se ne blede. Ne, nadarjen je za risanje, ona to ve. Sploh pa po novem spet riše, je zvedela. To jo zelo veseli. (Gasserjeva mati je pri tem zelo srečno pogledala, očitno zgolj zaradi dejstva, da njen sin znova riše.) Gasser je nejeverno vprašal, kaj naj to vse skupaj pomeni, kaj vendar riše? Sploh ničesar ne riše. Kako ji vendar pride kaj takega na misel? Ona: toda Perluttner te je pred kratkim videl. Sedel si doli pred cerkvijo, z blokom na kolenih in na njem si risal, in sicer si risal nekaj, kar si opazoval tam doli. Že od nekdaj si bil tak opazovalec, vse tako natančno in eksaktno opazuješ. Zdaj se je Gasser zasmel, kajti spomnil se je tega dogodka. Dejansko je sedel tam doli, vsekakor pa iz povsem drugih razlogov, kot je domnevala njegova mati. Seveda ji ni povedal nič o teh razlogih ... z materjo se ni nikoli pogovarjal o teh razlogih, skoraj z nikomer se ni pogovarjal o teh razlogih, vsekakor pa je mislil, da ni vzbudil nobene posebne pozornosti, ko je tam doli sedel pred cerkvijo in se ukvarjal s tisto skico, kajti dejansko: sedel je tam in nekaj skiciral, neko povsem določeno stvar ... In kaj sem risal, je čemerno vprašal, je Perluttner videl tudi to? Ona: ne. Kajti, ko te je nagovoril, si takoj zaprl blok. To si tudi kot otrok vedno počel. Nisi hotel, da bi kdor koli videl, kaj rišeš. (Spet, je pomislil Gasser, ima na obrazu to nenavadno navdušenje. Vedno, ko govori o mojem otroštvu, ima na obrazu to navdušenje. Prej sem zaprl blok, če me je kdo opazoval pri risanju, aha, to jo navdušuje, pri tej neumnosti ji postane toplo pri srcu.) Gasser je znova skočil pokonci in začel zdaj s pospešeno hitrostjo hoditi iz enega konca sobe v drugega. Tudi ko je v sobo stopila njegova sestra, je še vedno natanko tako korakal sem in tja, komajda je pozdravil Kati, samo na kratko je zamahnil z roko.

Prevedla Sandra Baumgartner